

W roku akademickim 1995/96 w ramach działalności OBI zorganizowano cykl Seminariów Otwartych. Począwszy od drugiego spotkania, seminaria odbywały się w PATowskiej kawiarni–barku GROTTA ACADEMICA, mieszczącej się w ładnie odrestaurowanych wnętrzach piwnicznych głównego budynku PAT przy ul. Franciszkańskiej 1. Seminaria przyciągały nie tylko pracowników naukowych i studentów PAT, lecz również publiczność także spoza Krakowa. Odbyły się następujące spotkania:

26. X. 1995: **Ks. Prof. Michał Heller, Zagadnienie indywidualizacji w fizyce i filozofii.** Prelegent przedstawił zwięźle najważniejsze metody i osiągnięcia tzw. geometrii nieprzemiennej (niekomutatywnej). Jest to nowy dział matematyki rozwijany przez Alaina Connesa (Paryż) i jego współpracowników. Charakterystyczną cechą przestrzeni nieprzemiennej jest ich nielokalność: wszelkie pojęcia związane z lokalnością (punkt, otoczenie punktu...) są w nich pozbawione sensu. Istnieją perspektywy opracowania kwantowej teorii grawitacji w oparciu o geometrię nieprzemiennej. W teorii takiej na poziomie fundamentalnym nie istniałyby czas i przestrzeń jako zbiory chwil i punktów, ale mogłaby istnieć autentyczna dynamika. Zdaniem wielu filozofów indywidualizacja jest związana z lokalizacją, a więc z istnieniem w czasie i przestrzeni. Czy możliwość geometrii nieprzemiennej nie przeczy tego rodzaju doktrynie? Dyskusja rozwinęła się wokół tego tematu. (M. Heller)

16. XI. 1995: **Dyskusja panelowa na temat książki R. Penrose'a *Nowy umysł cesarza*.** Wypowiedzi w dyskusji panelowej nawiązywały do ważkich tematów poruszanych przez Penrose'a. Matematyka, fizyka klasyczna i kwantowa, algorytmy, myślenie człowieka i maszyn, mocna wersja platonizmu w filozofii matematyki, świadomość i modele umysłu — to główne rozważane nurty. Wszystkie one zmierzały jednak do głównego problemu — sztucznej inteligencji.

Nasz umysł pracuje w oparciu o matematykę, ale niealgorytmiczną. Według Penrose'a obiekty matematyczne istnieją niezależnie od nas. My

*UWAGA: Tekst został zrekonstruowany przy pomocy środków automatycznych; możliwe są więc pewne błędy, których sygnalizacja jest mile widziana (obi@opoka.org). Tekst elektroniczny posiada odrębną numerację stron.

je odkrywamy, nadajemy im postać szczególnej reprezentacji. W wyniku niezrozumiałego dla nas procesu umysł ma kontakt ze światem idei i to leży u podstaw myślenia. Pogląd ten jest bardziej uszczegółowiony w kolejnej książce tego samego autora *Shadows of the Mind*, do której także nawiązywali dyskutanci. Mimo że Penrose ma świadomość, iż większość jego kolegów nie zgodzi się z jego poglądami w kwestiach sztucznej inteligencji, interpretacji mechaniki kwantowej i mocnej wersji platonizmu, jego książka wejdzie zapewne do światowego kanonu literatury popularno-filozoficzno-naukowej. (J. Kloch)

7. XII. 1995: **Ks. Dr Stanisław Wszolek, Nieusuwalność metafizyki.** Prelegent wprowadził słuchaczy w zagadnienie, koncentrując się na analizie wczesnych tekstów znanych antymetafizyków związanych z Kołem Wiedeńskim, Ludwika Wittgensteina i Rudolfa Carnapa. Podkreślił on specyfikę antymetafizycznego podejścia wynikającą z zastosowania nowych metod analizy języka. Równocześnie ukazywał, jak począwszy od *Traktatu* Wittgensteina i *Der logische Aufbau der Welt* Carnapa tzw. analityczna koncepcja języka, wyrażająca się swoistym absolutyzmem językowym, zajmowała powoli miejsce tradycyjnych problemów metafizycznych. Odwołując się do prac Quine'a, prelegent zasygnalizował też trudności związane z tą koncepcją. Drugą część spotkania wypełniła dyskusja. Najwięcej uwagi poświęcono zagadnieniom: W jaki sposób neopozytywiści wpłynęli na metafizykę? Jak dziś uprawiać metafizykę? Czy istnieje sposób obejścia dylematu: ściśle, lecz płytko — głęboko, ale niejasno? (S. Wszolek)

11. I. 1996: **Lic. Jacek Rodzeń, Czy Ks. Heller jest naturalistą?** Seminarium wyjątkowo odbyło się w kapitułarzu gościnnych OO. Dominikanów. Prelegent przedstawił różne wersje rozumienia naturalizmu i poddał charakterystyce metodologiczne poglądy ks. M. Hellera, często nawiązując do jego książki *Szczęście w przestrzeniach Banacha* (Znak, 1995). To, czy można uznać go za naturalistę, zależy od odpowiednio szerokiego rozumienia naturalizmu.

18. IV. 1996: **Dr Marcin Olejnik, Lic. Adam Olszewski i Dr Wiesław Wójcik, Trójgłos na temat logiki i filozofii.** Prelegenci mówili o logice jako narzędziu dobrego filozofowania na podstawie własnych doświadczeń w tej dziedzinie. Ale logika to nie tylko narzędzie, jej rozwój stawia również nowe zagadnienia, które domagają się filozoficznej analizy.

Ważnym wydarzeniem w historii OBI było przygotowanie i czuwanie nad przebiegiem VI *Europejskiej Konferencji Nauka a Teologia*. Konferencje tego cyklu są organizowane co dwa lata przez *Europejskie Towarzystwo do Studiów nad Teologią i Nauką (European Society for the Study of Science and Theology, ESSSAT)*. Tym razem współgospodarzem była również Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie. Poprzednie konferencje odbyły się w Locum (Niemcy), Enschede (Holandia), Genewa, Rzym, Monachium. VI Konferencja miała miejsce w Krakowie, w dniach 26–30 marca 1996 r. Wzięło w niej udział ok. 200 naukowców, teologów i filozofów z wielu krajów (nie tylko europejskich). Głównymi prelegentami byli: J. Ladrière (Belgia), E. McMullin (Stany Zjednoczone), M. Parsons (Anglia), X. Sallantin (Francja), J. Życiński (Polska). Ponadto wygłoszono ponad 100 referatów w kilkunastu grupach roboczych. W jednym z najbliższych numerów *Zagadnień* umieścimy obszerniejsze sprawozdanie z Krakowskiej Konferencji.

*

W dniach 9–10 maja 1996 odbyło się kolejne, tradycyjne już „sympozjum majowe”, zorganizowane przez OBI oraz Instytut Informatyki UJ. Tym razem tematem były *Granice nauki*. Sympozjum zgromadziło matematyków, fizyków, biologów i filozofów z różnych ośrodków polskich. Tradycja „majowych sympozjów” została utrzymana także pod względem ożywionych dyskusji — zarówno panelowych, jak i w kularach — pomiędzy przedstawicielami różnych dyscyplin. W jednym z najbliższych numerów *Zagadnień* zostanie zamieszczone obszerniejsze sprawozdanie z tego sympozjum.

*

W bieżącym roku staraniem OBI ukazały się następujące pozycje książkowe: Michał Heller, *Mechanika kwantowa dla filozofów*, OBI-Biblos, 1996.

Józef Kloch, *Świadomość komputerów?* (Rozprawy OBI), OBI-Biblos.

Zbigniew Liana, *Koncepcja Logosu i natury w Szkole w Chartres* (Rozprawy OBI), OBI-Biblos, 1996.

W. Stoeger, *The Laws of Nature, the Range of Human Knowledge, and Divine Action* (Wykłady Coyne’a), Biblos, 1996.

Warto również odnotować ukazanie się książki: *Obrazy świata w teologii i naukach przyrodniczych* (Seria Universum), red.: M. Heller, S. Budzik, S. Wszolek, Biblos 1996. Książka ta zawiera rozszerzone wersje referatów wygłoszonych na sympozjum *Teologia a nauki przyrodnicze* —

Współzależność obrazów świata, jakie odbyło się w Tarnowie, w dniach 28–29 kwietnia 1995 r. Wśród autorów prac zamieszczonych w tej książce licznie występują współpracownicy OBI.